

Микола Стрілецький
студент юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету

«7 кроків прокурора на зустріч суспільству»

Реформи в Україні тривають і органи прокуратури не стали виключенням. Станом на сьогоднішній день ми отримали нову чинну модель інституту прокуратури України. Для того, щоб визначити вдалою вона була чи не зовсім, доцільно і актуально буде проаналізувати її в контексті теми «прокурор на зустріч суспільству». Саме так ми зможемо зрозуміти чи відповідає сучасний прокурор вимогам нині громадянського суспільства, яке формується в Україні.

Враховуючи реалії сьогодення, вітчизняну правову систему, міжнародний досвід, а також особисте бачення як члена громадянського суспільства, який є носієм певних ціннісних орієнтирів, та під час навчання на юридичному факультеті ознайомився з моделями правоохоронних та наглядових органів України та багатьох країн зарубіжжя, можу сказати наступне.

Я переконаний що найбільш ефективним і правильним підходом до розкриття даної тематики буде не аналіз чинного нормативно-правового регулювання, досконалість норм інституту прокуратури, правових концепцій та доктрин, а можливість реалізації прокурором при виконанні своїх службових обов'язків наступних семи принципів: незалежність, доступність, захист, гласність, контроль, ефективність, та законність в діяльності прокурора. Саме їх безумовне дотримання працівниками органів прокуратури і буде тими їх кроками на зустріч суспільству, які забезпечать громадянам України належний захист їх конституційних прав.

Варто зазначити, що діюча модель інституту прокуратури України, нажаль, не здатна належним чином реалізовувати зазначені вище принципи. Саме тому потрібно зробити наступні кроки для формування по справжньому

ефективного контрольно-наглядового органу. У даній роботі, я спробую коротко викласти ці сім кроків, які потрібно здійснити прокуратурі.

Першим і найважливішим кроком вважаю формування в Україні інституту незалежних прокурорів, який дозволить відмежувати прокуратуру від інших органів виконавчої влади, що дозволить реалізовувати в повній мірі статтю 1 на сьогодні чинного ЗУ «Про прокуратуру», в наступній редакції: «Прокуратура України становить єдину систему, яка в порядку, передбаченому цим Законом, здійснює встановлені Конституцією України функції з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави». Незалежність, відсутність зовнішніх впливів, використання адміністративних повноважень та політичної влади на діяльність прокурора дозволить здійснювати наступні кроки. Доцільно використати міжнародний досвід, який має досить непогані напрацювання в даній сфері. Зокрема, можливим є використати модель США, так звана служба атторнеєв є цілком самостійним щодо судової системи, хоча при цьому може відноситися до органів правосуддя і діяти при судах, а прокурори можуть належати до суддівського корпусу, бути у складі міністерства юстиції. Проте такі терміни як «незалежний прокурор» та «незалежний радник» і законодавче закріплення їх правового статусу, надає їм специфічні функції та повноваження, які зокрема проявляються у тому, що таких прокурорів наймають різні гілки влади, відомства, влада окремих штатів для проведення необхідних розслідувань, захисту та відстоювання інтересів, навіть проти органів, які їх призначили. Ще однією зі світових практик є виборна основа прокурорів, що є делегованими від самого суспільства і відповідальні тільки перед ним.

Наступним кроком є доступність, яка повинна бути побудована на принципах планомірності, оперативності, комплексності, безперервності та об'єктивності. Як найтісніший зв'язок повинен існувати між прокурором та суспільство не тільки з метою простого та доступного звернення громадян, але й для зворотних зв'язків. Повинні бути розроблені цілі комплекси заходів, інструкцій та програм для діяльності прокурора по встановленню зв'язків і

реалізації принципу доступності, потрібно визнати що непогані напрацювання є в практиці нашого сусіда агресора.

Для ефективного захисту прав та інтересів, та виконання покладених на прокурора функцій необхідно значне коло повноважень. Тому було б доцільно розширити повноваження прокурора, зокрема повернути повноваження, що передбачали загальний нагляд. Також дуже цікава ситуація склалась із передачею повноважень державному бюро розслідувань, яким прокуратура повинна передати ще частину своїх повноважень, спеціалізована антикорупційна прокуратура, яка теж отримала значну підслідність справ та повноважень. Всі ці моменти приводять до того, що прокуратура, як основний наглядовий орган, не здатна реалізовувати свої функції, а утворення нових органів теж не дало бажаного результату. У зв'язку з цим захист прав та інтересів суспільства та держави органами прокуратури унеможлиблюється.

Відкритість діяльності органів прокуратури є найбільшою запорукою довіри з боку суспільства, і є доповненням принципу доступності. Органи прокуратури діють гласно в тій мірі, в якій це не суперечить вимогам законодавства про охорону прав і свобод громадян, а також прав, що становлять державну чи іншу таємницю. Способом реалізації цього кроку є тісна співпраці із засобами масової інформації, які на сьогоднішній день мають значний потенціал і вплив на суспільство, який потрібно використовувати з метою підвищення рівня правосвідомості населення та відкритості прокурора. Необхідною є співпраця з громадськими та правозахисними організаціями з метою координації та інформаційного супроводу, формування розгалуженого інтернет-представництва.

Під кроком «контроль» необхідно розуміти одну із основних функцій прокуратури, яка полягає у нагляді за дотриманням законодавства, зокрема нагляд за додержанням законів органами, що провадять досудове розслідування. Крім того, маєтся на увазі й внутрішній контроль у структурі інституту прокуратури, а також вирішення питання зовнішнього контролю з боку громадянського суспільства. Це звичайно дисциплінарні кваліфікаційні

комісії з широкими контрольними повноваження, громадські спостережні ради та ієрархічна структура з дорадчо-контролюючими функціями.

І головним показником для оцінки роботи прокуратури буде ефективність захисту прав та інтересів суспільства і держави. Не статистичні показники відкритих проваджень чи обвинувальних актів, а впевненість в мене, як у члена суспільства, в тому що в Україні існує прокуратура, де працює прокурор - компетентний юрист, правознавець, який належним чином захистить мої права та інтереси від незаконних посягань. Так значну увагу необхідно приділити особовому складу органів прокуратури: незалежні відкриті конкурси, постійне підвищення кваліфікації, які дозволять укомплектувати органи прокуратури найкращими кадрами, котрі і будуть ефективно працювати.

Стаття 3 чинного ЗУ «Про прокуратуру» містить положення про основоположні засади діяльності прокуратури, де згадується принцип законності, який супроводжується ідеями справедливості, неупередженості та об'єктивності. Найважливіший принцип для будь-якого органу державної влади, адже наділивши прокурора широким колом повноважень і надавши йому можливість відступати від принципу законності, держава зробить сьомий крок просто неможливим. А такий відступ повинен бути кримінально караними. На що варто ще звернути увагу, так це на те, що відповідальність для посадової особи органів прокуратури повинна бути відповідно до класифікації КК України особливо тяжкою.

Отже, проведенням реформ інституту прокуратури України та реалізація прокурором цих семи кроків на зустріч суспільству дасть бажані результати. А прокурор повинен стати тією гарантією, яка дасть кожному члену суспільства, незалежно від його майнового стану, політичної та партійної приналежності, родинних зв'язків, впевненість у тому, що його права та законні інтереси під належним захистом.